

Lezing: 'Iraq: What Road Ahead?'

Tijdens een lezing voor de Atlantische Commissie betoogde de Amerikaanse oud-ambassadeur Peter W. Galbraith dat wat Vietnam voor de VS in de jaren zestig en zeventig was, Irak aan het begin van de eenentwintigste eeuw is. Met rasse schreden zijn de Verenigde Staten "op weg naar een nieuw oorlogssyndroom" – volgens de oud-ambassadeur door eigen toedoen. Hij betoogde dat de VS weinig meer in Irak te zoeken hebben en dat er nog maar één oplossing rest: terugtrekking van de Amerikaanse troepen en het opdelen van Irak.

Peter Galbraith is auteur van het boek '*The End of Iraq: How American Incompetence Created a War Without End*', en werkt momenteel als Senior Diplomatic Fellow bij het Center for Arms Control and Non-Proliferation in Washington D.C. Hij was eerder werkzaam als de eerste Amerikaanse ambassadeur in Kroatië. Al sinds de jaren tachtig houdt hij zich bezig met Irak. De lezing vond plaats op donderdag 10 mei in Perscentrum Nieuwspoort in Den Haag, en werd voorgezeten door Bram Boxhoorn, directeur van de Atlantische Commissie.

Wat doen de VS nog in Irak?

De oud-ambassadeur stelde dat het nu niet meer interessant is om te kijken of het wel of niet terecht was om in maart 2003 Irak binnen te vallen. Het gaat er nu vooral om hoe het probleem zo goed en snel mogelijk is op te lossen.

Er zijn volgens Galbraith in Irak geen directe nationale belangen van de Verenigde Staten in het geding. Waar massavernietigingswapens, de band tussen Saddam Hoessein en Osama Bin Laden, en het brengen van democratie in 2003 de redenen voor oorlog waren, is nu alleen het laatste aspect nog over. Er zijn geen massavernietigingswapens gevonden, het verband tussen Al-Qaeda en de seculiere Baath-partij is nooit bewezen en ideologisch gezien erg onwaarschijnlijk, en de democratie lijkt te falen. De olie-export is aanzienlijk gedaald sinds de val van Saddam. Onder meer door de chaos in Irak is de wereld een stuk onveiliger geworden, aldus Galbraith.

'The Surge'

De nieuwste poging van president Bush om de orde in Irak weer te herstellen, wordt 'the Surge' genoemd. Hiermee wordt in de eerste plaats gedoeld op de 'golf' aan extra Amerikaanse militairen. Deze militaire zet wordt echter in een duidelijk politiek kader geplaatst. De VS willen stimuleren dat de soennieten en sjiiëten samen gaan werken aan een beter Irak. Dit moet vooral gebeuren door 'debaathisering': het land te 'zuiveren' van de invloed van de politieke elite van Saddam. Vervolgens moet een nieuwe grondwet aangenomen worden. Zo moeten ook de soennieten weer vertrouwen krijgen in het 'project Irak'. Het militaire aspect van 'the Surge' behelst een poging om Bagdad en de directe omgeving veilig te maken en zo een einde te maken aan de steeds verder opblazende sektarische conflicten. Hiervoor moet een troepentoeename van 15 procent volstaan.

Galbraith was uitermate negatief over de slagingskans van deze missie. De bevolking van Irak is nooit gewend geweest rekening te houden met minderheden. Na jaren onderdrukt te zijn geweest, zien de sjiiëten het als een recht nu over Irak te mogen heersen. De Koerden hebben zich *de facto* al afgesplitst van Irak. Een politiek compromis tussen de drie groepen is volgens Galbraith niet haalbaar.

Ook militair gezien is de operatie gedoemd te mislukken. De belangrijkste component ervan bestaat uit het veilig maken van regio's door Amerikaanse militairen en het veilig houden door Iraakse ordetroepen. Deze 'Irakisering' van het conflict is volgens Galbraith 'funest', omdat er helemaal geen goed werkende Iraakse ordetroepen bestaan. Zij zijn hoofdzakelijk sjiiïtisch en dus partijdig.

Het voorstel: gedeeltelijke terugtrekking...

Peter Galbraith was duidelijk over wat volgens hem de enige oplossing van de problematiek is. Hij wilde de huidige *status quo* bevestigd zien door onmiddellijk de troepen uit het zuiden van Irak terug te trekken. Dit gebied wordt door de sjiiëten beheerst, en kan en wil voor zichzelf zorgen. Daarnaast heeft de Amerikaanse aanwezigheid hier geen enkele meerwaarde voor het bestrijden van het terrorisme.

Ook de Amerikaanse troepen in Bagdad kunnen in de ogen van Galbraith weinig goeds meer tot stand brengen. De stad is in feite al via etnische lijnen verdeeld: de soennieten in het westen en de sjiïeten in het oosten. Daardoor is de hoofdstad van Irak de frontlijn van de burgeroorlog tussen soennieten en sji'ieten geworden. Op korte termijn zouden de Amerikaanse troepen ook uit Bagdad moeten vertrekken.

In het midden van het land ligt de beruchte 'driehoek des doods', de kerngebieden van de soennieten. Nu zijn daar veel sji'itische troepen gelegerd, voor de soennieten een klap in het gezicht. Hier moeten de Amerikanen wel voor langere tijd blijven. Het is niet aanvaardbaar dat dit gebied een thuisbasis voor Al-Qaeda wordt.

In het noordelijke Koerdistan hebben de Amerikanen nog wel reden om aanwezig te blijven. Niet alleen zijn ze hier erg populair (het is het enige gebied in de wereld waar Bush door zijn Irak-politiek nog wel verkiezingen zou winnen, aldus Galbraith), ook is de aanwezigheid van Amerikaanse troepen in het Amerikaans belang, en is het ook Amerika's 'morele verantwoordelijkheid' om in dit gebied te blijven.

...en een gedeeld Irak

Galbraith was ervan overtuigd dat na de Amerikaanse terugtrekking het land na verloop van tijd opgedeeld zal worden, of het nu een federaal Irak naar Duits model wordt, of uiteenvalt in onafhankelijke staten. De soennieten en de sji'ieten zullen hun eigen weg moeten vinden. Koerdistan zal vermoedelijk sowieso al snel zijn onafhankelijkheid uitroepen. In feite staan de Koerden al goeddeels op eigen benen. Galbraith stelde dat het in het Amerikaans belang is dat de VS dan een goede positie in een onafhankelijk Koerdistan zouden hebben; zo zouden ze nog enige invloed in de regio kunnen uitoefenen.

Het duidelijke verhaal dat de oud-ambassadeur verkondigde, zal ongetwijfeld na de Amerikaanse presidentsverkiezingen een vervolg krijgen.

Hasse de Graaff